

A young girl with brown hair, wearing a light blue shirt, is smiling and raising her right hand in a classroom setting. In the background, another child is visible, also raising their hand. The image is slightly blurred to focus on the girl in the foreground.

HANDLEGUIDE FOR

læseudfordrede børn og unge

**Revideret
november 2025**

**ABC1
abc2**

**VALLENSBÆK
KOMMUNE**

Handleguide for læseudfordrede børn og unge på 0-18 års området

© Vallensbæk Kommune 2025

Indholdet i pjecen må gengives med tydelig kildeangivelse.

Layout og produktion: Vallensbæk Kommune

Fotos: Modelfotos.

Indholdsfortegnelse

01	Indledning	4
02	Den røde tråd	5
03	Om ordblindhed	8
04	Hvornår og hvordan undersøger skolerne for ordblindhed?	9
05	Ordblind – hvad så?	10

01 Indledning

– handleguide for de kommende års målrettede indsats for at styrke børn og unge med læseudfordringer

Handleguiden er grundlaget for den målrettede indsats for at styrke børn og unge med læseudfordringer. I sidste ende skal handleguiden være med til at højne elevernes faglige resultater i Vallensbæk Kommunes folkeskoler. Dermed skal kommunens tre folkeskoler placere sig blandt de 25 % bedste skoler i landet ved afgangsprøverne.

Vallensbæk Kommune har fokus på helheden i børn og unges liv. Børns talenter og muligheder skal styrkes og udvikles, så de får et liv i balance med høj livskvalitet. Det betyder i høj grad også, at børn og unge, der har behov for støtte, skal identificeres tidligt og tilbydes en indsats. Handleguiden skal sammen med de nationale mål skabe en fælles ramme og ensartet praksis for både identifikation og opfølgning på test for børn og unge med læseudfordringer eller ordblindhed. Derudover skal guiden sikre en hensigtsmæssig overgang fra dagtilbud til skole og fra skole til ungdomsuddannelse for børn og unge med behov for ekstra støtte.

Vallensbæk Kommune har ansvaret for at alle elever har et fyldestgørende undervisningstilbud. Det er derfor vigtigt, at børn og unge med læseudfordringer identificeres tidligt i skoleforløbet med henblik på at få klarlagt deres undervisningsmæssige behov, så undervisningstilbudene kan tilpasses den enkeltes og gruppens behov i den daglige undervisning.

Skolerne følger det testregime som Børne- og Undervisningsministeriet anbefaler til opsporing af ordblindhed.

- Sprogvurdering i børnehaveklasse (alle elever)
- Screening for læsevanskeligheder i 1. klasse (alle elever)
- Risikotest for ordblindhed i 1. klasse (udvalgte elever)
- Ordblindetesten i 3/4. klasse (udvalgte elever)

Forældre har én gang i skoleforløbet lovmæssigt krav på en ordblindetest. Retskravet gælder fra den 1. marts i det år barnet går i 4. klasse. Retskravet indeholder krav om at barnet bliver undersøgt for ordblindhed (ikke til hvilken ordblindetest, der anvendes).

Et relevant undervisningstilbud kan omfatte undervisningsdifferentiering, holddannelse og supplerende undervisning. Tolærerordninger og to-voksenordninger er også muligheder, som kan hjælpe den enkelte elev eller klassen som helhed. Formålet med undervisningsformerne er overordnet, at eleven får størst mulig læring og udbytte af undervisningen og at eleven kan beholde tilhørsforholdet til den almindelige klasse.

I det følgende vil handleguidens beskrive hvordan Vallensbæk Kommune konkret skaber en sammenhængende indsats for læseudfordrede børn og unge i overgangene fra dagtilbud til skole og videre til ungdomsuddannelse. Handleguiden vil løbende blive revideret i takt med ny viden og erfaringer på området.

02 Den røde tråd

I Vallensbæk Kommune skaber vi en rød tråd i dagtilbud, i overgangen fra dagtilbud til skole og i skolen. Tidlig indsats er et centralt pejlemærke for vores arbejde. I forhold til børn med læseudfordringer eller ordblindhed betyder det, at vores indsats og fokus allerede starter i daginstitutionen.

Ordblindhed er en udfordring som eleverne skal have hjælp og redskaber til at håndtere, men ved en tidlig indsats er det muligt at imødekomme nogle af de vanskeligheder man har som ordblind. Vi ved, at hvis en forælder er ordblind, er der større risiko for at barnet ligeledes er ordblindt. Børn der er i risikogruppen for en senere ordblindediagnose, kræver tidlig og særlig indsats. Viden om forældrenes eller familiens sproglige kompetencer kan derfor være af betydning for barnet.

I dagtilbud

Allerede i børnehaven foretager vi sprogvurdering. Børnene testes i treårsalderen og senere i femårsalderen (og i o. klasse) med henblik på at målrette sprogarbejdet til de enkelte børns behov. Alle pædagoger og pædagogmedhjælpere arbejder dagligt for at stimulere børnenes sproglige udvikling. Derudover har alle daginstitutioner særligt uddannede sprogpædagoger, som udfører test og koordinerer sprogindsatser. Vallensbæk Kommunens tale-/ hørekonsulenter bistår dette arbejde. Sammen med kommunens sprogkoordinator på dagtilbudsområdet holder kommunen sig opdateret på den nyeste viden på området.

Sprogarbejdet tager udgangspunkt i en rubricering, således at alle børn og elever enten får tilbudt en generel indsats, fokuseret indsats eller særlig fokuseret indsats. Denne rubricering hjælper daginstitutionerne og skolerne i bestræbelsen på at sikre et ensartet tilbud i hele kommunen. Vi får herigennem et fælles sprog, som er med til at sikre den røde tråd på 0-18-års-området, og som også sikrer en gennemsigtighed i vores indsats, både generelt og for det enkelte barn.

Overgangen fra dagtilbud til skole

Der er særligt fokus på overgangen fra dagtilbud til skole. Den vigtige viden om det enkelte barn overleveres til skolerne via testresultater, børneprofiler og konkrete overleveringsmøder.

Tale-/hørekonsulenten er en central aktør i overleveringen af viden om de børn, der har været særlige indsatser for, hvorfor denne også bistår skolen og forældrene i det videre arbejde. Tale-/hørekonsulenten er dermed brobygger og tovholder i overgangen fra dagtilbud til skole for de børn, der er i risikogruppe for ordblindhed eller andre læsevanskeligheder.

I forbindelse med overgangen fra dagtilbud til skole afholdes sprogkonferencer om de kommende o. klasser med deltagelse af skolens afdelingsleder, læsevejleder og talehørekonsulenten. Her overleveres viden om de enkelte børn og de indsatser, der har været iværksat i daginstitutionen med henblik på, at skolen får de nødvendige oplysninger for at kunne fortsætte arbejdet med sprogudviklingen. Ofte er det dog sådan, at læseudfordringer først viser sig i skolen.

I skolen

I Vallensbæk Kommune er der tilknyttet læsevejledere og ordblindevejledere på skolerne. De har til opgave at understøtte og styrke skolernes generelle arbejde med læsning og sikre kvaliteten i indsatsen for de læseudfordrede elever. De to typer af vejledere rådgiver og vejleder lærere, forældre og elever i en styrkelse af arbejdet med læsning. De foretager i denne forbindelse læsescreeninger for relevante elever, samt tester de elever, der skal have en fokuseret eller særlig fokuseret indsats. Vejlederne holder møder med alle dansklærere med henblik på at styrke indsatsen for alle elever og sikre, at de læseudfordrede elever får den rette hjælp i klassen.

HANDLEGUIDE FOR LÆSEUDFORDREDE BØR

DAGTILBUD

3 ÅR

TIDLIG SPROGVURDERING

- **Sprogvurdering**

Identificering af behov for enten generel, fokuseret eller særlig indsats for barnet i dagtilbuddet.

5 ÅR

FØR SKOLESTART

- **Sprogvurdering**

Inden skolestart; identificering af behov for enten generel, fokuseret eller særlig indsats for barnet.

SKOLE

0. KL

SPROG & BEGYNDERLÆSNING

- **Sprogvurdering**

1. KL

DEN GODE LÆSNING

- **Screening for læsevanskeligheder (LÆS1)**
- **Risikotest for ordblindhed**
- **Forældremøde & Vejledning**
- **Læsekonference**

Anbefalinger, vejledning og sparring omkring den gode læsning. Samt Identificere elever med potentielle afkodningsvanskeligheder.

2. KL

3. KL

ORDBLINDE-FOKUS

• Ordblindescreening	Indstilling til LÆS
• Læsekonference	(læseløft)
• Læse-/skriveteknologi	• Ordblindetest

Identificering af elever med læse/skrive vanskeligheder.
Understøtte, vejledning og videndeling.

4. KL

5. KL

ORDBLIND – HVAD NU?

- Der udarbejdes en handleplan for it-rygsæk/ordblindevejledning.

Der afholdes et forældremøde med fokus på at give eleven, forældre og lærere kendskab til arbejdet med de nye værktøjer samt give en tryghed i det videre forløb.

7. KL

UNGDOMSSKOLEHOLD FRA 7. KLASSE TIL 18 ÅR

Ungdomsskolehold for ordblinde/læsesvage med det formål at støtte læse-/skrivesvage elever frem mod afgangseksamen.

8. KL

9. KL

SÆRLIGE VILKÅR TIL TERMIN- OG AFGANGSPRØVER

Elever med særlige behov har mulighed for ekstra tid og støtteprogrammer til prøven.

9. KL

BEHOV FOR VIDERE STØTTE?

UU-vejledning rådgiver ordblinde elever i, hvilke redskaber der stilles til rådighed, når eleven skal videre på en ungdomsuddannelse og videregiver, efter aftale, oplysninger om eleven til det kommende uddannelsessted.

Elevens behov for støtte, devices eller andet skal afklares inden afgang fra folkeskolen.

Der fortages følgende screeninger:

- Screening for læsevanskeligheder (ministeriets screeningtest), der anvendes for at finde de elever, der er i risiko for ordblindhed
- DVO-screening, som er Dansk Videncenter for ordblindheds screening for ordblindhed
- Ordblindetesten, som er en national ordblindetest, som Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet står bag

Derudover anvendes almene læse -og stavetests som fx Hogrefes tests.

Læsevejledere eller lærere med tilsvarende kompetencer underviser i forløb de elever, der er i fokuseret eller særlig fokuseret indsats i ordafkodningsstrategi. Forløbene giver børnene forskellige strategier til at afkode ord.

Udover at læsevejlederne vejleder om skolernes overordnede indsatser, så er deres primære fokus på indskoling og mellemtrinnet. Alle elever kommer igennem alle testforløbene på de tre klassetrin, undtaget ordblindetesten, som er rettet mod elever i fokuseret eller særlig fokuseret indsats.

03 Om ordblindhed

Hvad er ordblindhed?

Vallensbæk Kommune benytter den internationale dysleksiforenings (*IDA – The international Dyslexia Association*) definition af ordblindhed:

Det centrale i ordblindhed er, at eleven har vanskeligheder ved at udnytte skriftens lydprincip. Lydprincippet består i, at bogstaverne i et skrevet ord repræsenterer sproglydene i ordets talte form. Man kan udnytte lydprincippet, når man læser nye ord. Det foregår ved at man omkoder bogstaverne i ordet til sproglyde og sætter sproglydene sammen, hvorved ordets talte form fremkommer. Elever med ordblindhed har svært ved at lære sig at udnytte lydprincippet og har derfor svært ved at udvikle en sikker og flydende ordafkodning og stavefærdighed.

DVO-Screening (Dansk Videncenter for Ordblindhed)
En screening for risiko for ordblindhed. Materialet er udviklet af Elisabeth Arnbak og Ina Borstrøm for Dansk Videncenter for ordblindhed. Materialet består af fire delprøver, som kan vise tegn på risiko for ordblindhed.

Alle elever i Vallensbæk Kommune bliver enten i slutningen af 2. klasse eller i starten af 3. klasse screenet med en gruppeprøve fra DVO-materialet. Gruppeprøven er en diktat, hvor eleverne skal stave non-ord.

Alle dansklærere kan foretage DVO-screeningen, men oftest er det en læsevejleder, der foretager testen.

Da DVO-screeningen kun er en screening for risiko for ordblindhed, kan den ikke identificere ordblindhed med sikkerhed.

Det estimeres, at 5-7 procent af befolkningen er ordblinde.

Screening for læsevanskeligheder i 1. klasse

Screening for læsevanskeligheder er obligatorisk for alle elever og hjælpe med at identificere elever med læsevanskeligheder, så skolen bedst muligt kan tilrettelægge undervisningen.

Screeningen understøtter også skolernes faglige vurdering af hvilke elever, der skal deltage i Risikotesten for ordblindhed.

Risikotest for ordblindhed

Risikotest for ordblindhed anvendes i dec/jan af 1. klasse for de elever, der i screening for læsevanskeligheder er identificeret med læsevanskeligheder. Eller hvor den ene eller begge forældrene er ordblinde. Risikotest for ordblindhed er en relativt tidlig forudsigelse af, hvilke elever der senere kan få læsevanskeligheder, og er altså ikke en konstatering af ordblindhed.

Fra januar deltager elever, der i risikotesten konstateres som værende i risiko for at være ordblinde, i læsehold. Når eleverne tidligt får den nødvendige ekstra støtte og opmærksomhed i forbindelse med læseundervisningen, er det muligt at forebygge og reducere deres læsevanskeligheder.

Hvis en elev i risikotesten viser sig at være i risiko for at udvikle alvorlige afkodningsvanskeligheder, vil skolen efterfølgende have særlig opmærksomhed på elevens læseudvikling. Skolens læsevejleder vil vejlede lærerne i tilrettelæggelse af undervisningen, sådan at undervisningen vil være med ekstra opmærksomhed på de elever, der måtte være i risikogruppen for udvikling af afkodningsvanskeligheder, herunder ordblindhed.

Opfølgning på DVO

Hvis en elev i 3 ud af screeningens 4 prøver viser tegn på ordblindhed, skal eleven på 3. og evt. 4. klassetrin tilbydes et VAKS-forløb eller lign.

I Vallensbæk Kommune tilbydes elever et ordafkodningsforløb via skolens læsecenter og enkelte elever tilbydes et Læseløftforløb på Vallensbæk Skole.

Ordblindetesten

Ordblindetesten anvendes til de elever (fra forår 3. klasse), hvor der er begrundet mistanke om ordblindhed dvs. der skal være flere af følgende tegn på ordblindhed::

- Identificering i Risikotest for ordblindhed
- Forsinket sproglig udvikling i førskolealderen
- Ordblindhed i familien
- Lav arbejdshukommelse
- Besvær med bearbejdning af sproglyd og med at anvende/automatisere skriftens lydprincip. Dette giver sig til udtryk ved usikker/langsom læsning og vedvarende læsevanskeligheder
- Tests i faget i Dansk med lav score i profilområdet; afkodning.

Følgende gælder for en elev, som skal evalueres med ordblindetesten:

- Elevens læse- og staveudvikling har været fulgt både ved observationer i den daglige undervisning og ved læse- og stavetest
- Eleven har modtaget systematisk og direkte undervisning i skriftens lydprincip evt. i forløb i skolens læsecenter eller andre særligt tilrettelagte forløb.

Ordblindetesten er udviklet til og afprøvet på elever med alderssvarende læsefærdigheder og på elever med ordblindhedsvanskeligheder. Derfor skal skolerne undgå at bruge den til elever, hvis læsevanskeligheder åbenlyst tilskrives andre årsager fx manglende undervisning, syns- og hørenedsættelse, svære sproglige vanskeligheder, hjerneskade, generelle kognitive udfordringer og generel langsom forarbejdningshastighed.

Ordblindetesten måler elevens færdigheder i at anvende skriftens lydprincip, altså kernevanskeligheden i ordblindhed. Ordblindetesten viser ikke elevens læseniveau, staveniveau, sproglige og kognitive forudsætninger, motivation eller andre faktorer, der har betydning for elevens tilegnelse af skriftsprog.

Ordblindetesten identificerer kernevanskeligheden i ord-

blindhed og beskriver ikke elevens undervisningsbehov.

For at kunne tilrettelægge en målrettet læseindsats for eleven skal ordblindetesten nødvendigvis suppleres med flere evalueringer og iagttagelser af elevens læse- og stavefærdigheder.

Ordblindetesten foretages individuelt og opgøres digitalt. Hermed sikres en ensartethed i skolernes dokumentation af, om elevens læsevanskeligheder skyldes ordblindhed.

- Eleven og dennes forældre får svar på mistanken om ordblindhed.
- Ordblindetesten sikrer en ensartet identifikation af ordblindhed på tværs af kommunegrænser.
- Resultatet gemmes. Dermed behøver eleven ikke blive udredt igen ved overgangen til ungdomsuddannelsen, hvis eleven skifter skole eller flytter til en anden kommune.
- Ordblindetesten kan give anledning til yderligere afdækning af elevens udfordringer, som sammen med resultatet fra ordblindetesten danner baggrund for elevens undervisning.

Hvor sikkert er resultatet?

Resultatet er pålideligt, når ordblindetesten foretages med elever, hvor der er mistanke om ordblindhed, og hvor der ikke er andre åbenlyse årsager til elevens læseudfordringer.

Forbehold:

- Et resultat er pålideligt, hvis det er sikkert, at eleven har modtaget systematisk og direkte undervisning i skriftens lydprincip.
- Et resultat er pålideligt, når eleven er inden for Ordblindetestens målgruppe, dvs. når der ikke er andre åbenlyse årsager til læseudfordringerne.

Helhedsvurdering af eleven

Elevens ordblindescore kan ikke stå alene, men skal sammenholdes med læsevejlederen helhedsvurdering af eleven. I helhedsvurderingen skal bl.a. medtages:

- Hvordan eleven generelt klarer klassetrinnets læse- og skriveopgaver i både dansk og de øvrige fag.
- Om eleven er udfordret på andre måder, som kan få indflydelse på elevens læsefærdigheder.
- Hvordan elevens ordblindescore kan have sammenhæng med øvrige evalueringresultater og iagttagelser fra undervisningen.

04 Hvornår og hvordan undersøger skolerne for ordblindhed?

– praksis for identifikation af ordblindhed

I Vallensbæk Kommune tilstræbes ensartet praksis for identifikation af ordblindhed.

Ordblindhed kan først identificeres, når eleven har modtaget grundig undervisning i skriftens lydprincip, og når det forventes, at eleven har lært at anvende det i egen læsning og skrivning. Derfor kan skolerne først teste for ordblindhed hos en elev fra slutningen af 3. klasse.

Forud for ordblindetesten er Risikotest for ordblindhed (1. klasse) og DVO-screening (2. klasse) gennemført for at identificere elever med risiko for at udvikle afkodningsvanskeligheder.

Skolerne i Vallensbæk anvender den nationale ordblindetest. Ordblindetesten anvendes i de tilfælde hvor der er begrundet mistanke om, at læseudfordringerne skyldes ordblindhed.

Materialet skal anvendes i månederne marts, april, maj eller juni.

Der skal efter reglerne gå 5 år mellem to ordblindetest. Elever, der er testet negativt for ordblindhed i 3. klasse kan derfor ved fortsatte indikationer om ordblindhed, tidligst gentestes i slutningen af 8. klasse.

05 Ordblind – hvad så?

– en ordblind elev tilknyttes skolens ordblindevejleder eller læsevejleder.

Alle ordblind elever tilbydes læse/skriveteknologi, hvis funktion er at hjælpe elevens læsning og skrivning i alle fag.

Ordblindevejlederens primære opgave er at give elev, forældre og lærere kendskab til arbejdet med de nye værktøjer og tryghed i det videre forløb.

På et handleplansmøde afklares status og fremtidige mål i samarbejde med elev, forældre og lærere.

Vejlederen underviser eleven i læse/skriveteknologien, sørger for at eleven tilmeldes Nota, hvor eleven kan hente bøger, som kan læses højt ved hjælp af læse/skriveteknologien.

Ordblindevejlederen og læsevejlederen afholder forældre-, lærer- og elevkurser. Vejlederne sammensætter kurser og hold, som kan understøtte den samlede ordblind indsats og indsatsen for de enkelte elever.

Ordblindevejlederen følger eleven fra Ordblindetest til eksamen i form af rådgivning, vejledning, løbende opfølgning og støtte til eksamens- og prøveafholdelse.

Ungdomsskolen

Den læseudfordrede eller ordblind elev tilbydes fra 7.-10. klasse fritidsundervisning på særlige hold på ungdomsskolen. Eleverne undervises på mindre hold, i alternative rammer, i forhold til det almindelige klasserum. Der tilbydes undervisning og lektiecafe i dansk, matematik og engelsk, hvor der tages højde for den enkelte elevs behov, blandt andet gennem brug af digitale hjælpemidler og differentierede undervisningsmetoder.

For mange elever med læseudfordringer kan det at være elev i udskolingen opleves som en større udfordring end

for andre elever. På ungdomsskolen tilbydes en ofte tiltrængt rolig og afslappet stemning med mindre pres, og det tilstræbes, at eleverne oplever, at fagene kan læres på en alternativ måde.

Læseløft – et kommunalt tilbud

Målet med læseløftet er, at eleverne kommer til at læse aldersvarende efter endt forløb. Mange elever når dette mål!

Læseløft er et tilbud til elever med afkodningsvanskeligheder og ordblindhed. Det er et tilbud til elever på 3., 4. og 5. klassetrin og foregår på Vallensbæk Skole.

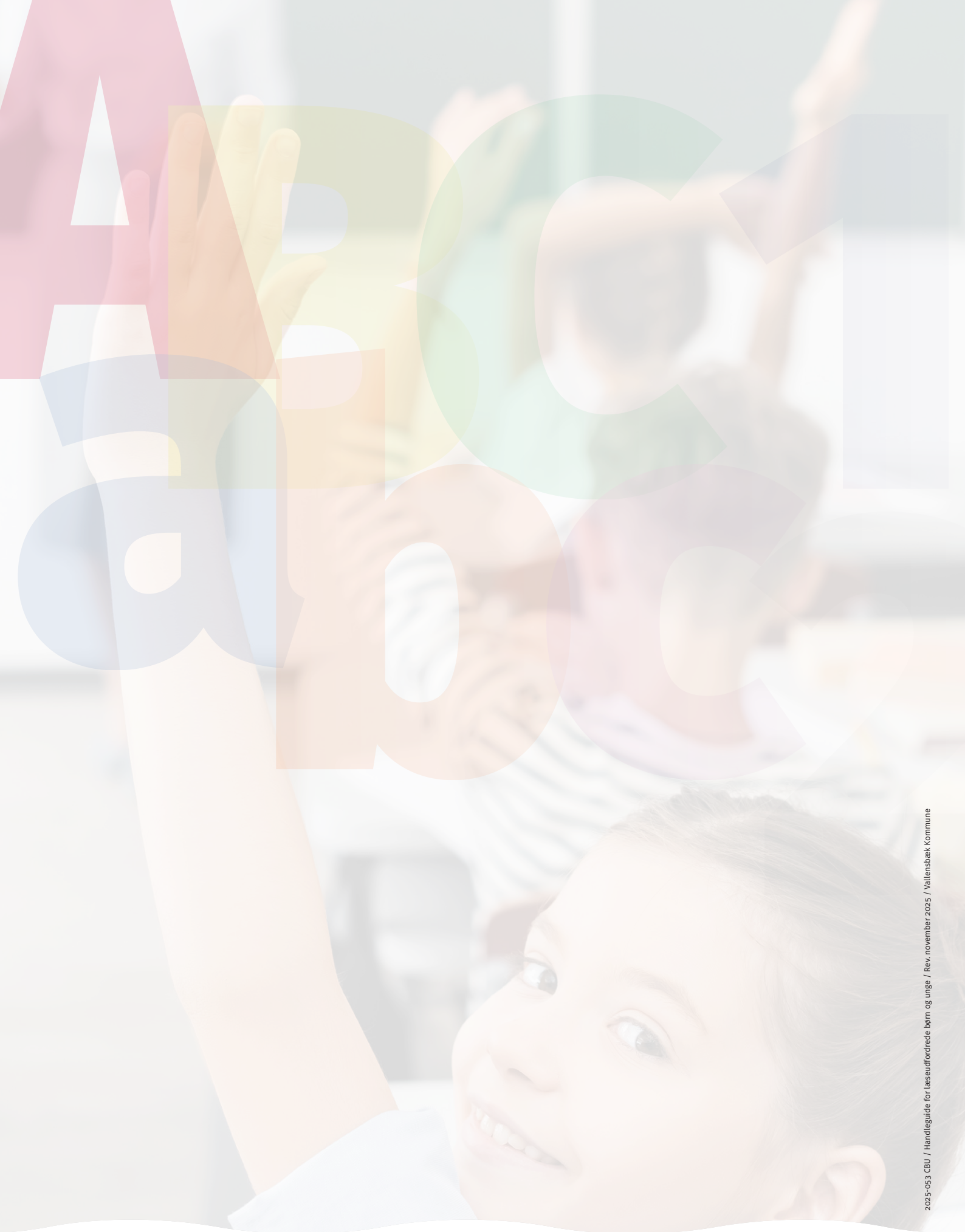
Elever, hvis primære udfordring er forståelsen af det læste, vil ikke profitere i samme grad af indsatsen og kan hjælpes bedre på anden vis.

Der er løbende visitering til Læseløft. Det er læse- og ordblindevejlederne der vurderer hvilke elever, der vil profitere af at deltage på læseløftet.

Læseløft har 8 elever på hvert hold og tre hold når igenem på et skoleår.

Tilbuddet løber over 12 uger og foregår i de fire første lektioner på ugens 5 hverdage. Der undervises med elever fra danskfaget. Eleverne fragter sig selv tilbage på deres lokale skole, hvor de følger undervisningen resten af dagen.

Tilbuddet sluttes af med en skolehjemsamtale sammen med dansklærer og skolens læsevejleder. Der udarbejdes en evalueringsrapport, og denne danner grundlag for afslutningssamtalen.

VALLENSBÆK
KOMMUNE

Vallensbæk Stationstov 100 • 2665 Vallensbæk Strand
Tlf: 4797 4000 • kommune@vallensbaek.dk
www.vallensbaek.dk